

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

ISSUE
№68

3RD INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE

**MODERN
PERSPECTIVES
ON SCIENCE AND
ECONOMIC PROGRESS**

APRIL 29 – MAY 1, 2026
VILNIUS, LITHUANIA

ТРАНСФОРМАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ ТА КОРПУСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Ільченко Анна Іванівна

доктор філософії, доцент

Кафедра мовної підготовки

Факультет лідерства

Інститут воєнно-морських сил

Одеська національна морська академія, Україна

В умовах сучасного інтенсивного військового навчання аудиторні години об'єктивно не здатні повністю покрити потреби у формуванні стійкої іншомовної комунікативної компетенції вищого офіцерського складу. Відповідно, центр ваги неминуче зміщується у площину самостійної мовної підготовки (Autonomous Learning). Однак традиційні форми самостійної роботи, такі як механічне виконання граматичних вправ чи заучування деконтекстуалізованих списків слів із підручника, вичерпали свою дидактичну ефективність. Сьогодні парадигма автономного навчання військовослужбовців зазнає фундаментальної трансформації завдяки інтеграції корпусної лінгвістики та інтелектуальних платформ на базі штучного інтелекту (ШІ). Ці технології перетворюють офіцера з пасивного споживача навчального контенту на активного дослідника та архітектора власного лінгвопрофесійного профілю, здатного адаптувати навчання під специфічні оперативні потреби свого підрозділу чи роду військ.

Одним із найпотужніших та інноваційних інструментів такої дидактичної трансформації є системне впровадження методів корпусної лінгвістики у повсякденну практику самостійної роботи офіцерів. Використання спеціалізованих лінгвістичних корпусних менеджерів, таких як Sketch Engine, AntConc або #LancsBox, дозволяє військовослужбовцям самостійно завантажувати цілі масиви автентичних натівських документів — тактичні публікації (Allied Tactical Publications — ATPs), стандарти STANAG, оперативні накази (OPORDs) чи логістичні звіти — і створювати власні, вузькоспеціалізовані міні-корпуси (Do-It-Yourself Corpora). Це дає змогу слухачу перебрати на себе роль дослідника, застосовуючи метод навчання на основі даних (Data-Driven Learning), та аналізувати реальне, оперативне, а не штучно спрощене словникове функціонування мови. Такий підхід має абсолютно критичне значення для укладання та постійного оновлення англо-українських глосаріїв військової та військово-морської термінології, що є фундаментом автономної лінгвістичної підготовки.

Замість того, щоб покладатися на застарілі чи занадто загальні двомовні словники, які часто ігнорують специфіку сучасних багатонаціональних операцій, офіцер за допомогою корпусу може дослідити частотність вживання певного

терміна, його типові синтаксичні моделі керування та, що найважливіше, виявити стійкі професійні колокації (collocations) і лексичні чанки (lexical chunks). Наприклад, аналізуючи дієслово «engage» на базі текстів сучасної військово-морської доктрини чи посібників з тактики надводних сил, офіцер через функцію конкордансу (Key Word in Context — KWIC) одразу бачить його найближче лексичне оточення: «engage a hostile surface contact», «rules of engagement dictate», «engage at maximum effective range». Відповідно, він виписує у свій персональний глосарій не ізольоване слово, а готові управлінські та тактичні мовленнєві блоки. Як інший показовий приклад, досліджуючи термін «screen» у військово-морському контексті, слухач чітко диференціює його загальне значення (екран дисплея) та оперативне (корабель бойової охорони, заслон), фіксуючи такі сталі вирази, як «form an anti-submarine screen» або «screen commander duties».

Головна практична рекомендація для викладачів військових інституцій полягає у необхідності проведення цілеспрямованих вступних воркшопів із базового використання корпусних програм, де слухачам покроково демонструють алгоритми пошуку n-грамів (n-grams), ключових слів та їхніх конкордансів. Така глибока, автономна лексикографічна робота формує у військовослужбовців потужне аналітичне розуміння англійської мови, гарантуючи, що вони використовуватимуть складну управлінську термінологію з тією абсолютною семантичною точністю та прагматичною доцільністю, яка безапеляційно вимагається стандартами НАТО під час управління силами на морі та суходолі.

Другим стратегічним вектором цієї технологічної революції є комплексне використання інтелектуальних платформ на базі великих мовних моделей (Large Language Models — LLMs) у ролі автономних віртуальних мовних радників та повноцінних когнітивних партнерів для проведення глибоких комунікативних симуляцій. Штучний інтелект (ШІ) дозволяє створити абсолютно унікальне, динамічне та високоінтерактивне навчальне середовище для безпечного відпрацювання навичок стратегічної комунікації, де повністю нівелюється психологічний бар'єр (афективний фільтр) та ризик публічної помилки перед колегами чи підлеглими. У межах організації самостійної підготовки слухач застосовує методику промпт-інжинірингу (Prompt Engineering): він може задати генеративній нейромережі детальний, багатовимірний сценарій, запрограмувавши її на роль прискіпливого іноземного військового інструктора, непоступливого офіцера багатонаціонального союзного штабу (Combined Task Force) або капітана іноземного комерційного чи військового судна. Відтак офіцер отримує безпрецедентну можливість у режимі реального часу, через текстовий або сучасний голосовий інтерфейс, багаторазово відпрацьовувати найскладніші переговорні сценарії. Як показовий військово-морський приклад, слухач може імітувати процедуру запиту дозволу на проходження контрольованої протоки, узгоджувати деталі поповнення запасів у морі (Replenishment at Sea — RAS), координувати спільну пошуково-рятувальну операцію (Search and Rescue — SAR) із залученням іноземної авіації або

доповідати штабу термінові розвідувальні дані у стандартизованому форматі SALUTE (Size, Activity, Location, Unit, Time, Equipment).

Висока дидактична цінність таких ШІ-симуляцій полягає в тому, що інтелектуальна система здатна не лише лінійно підтримувати завчений діалог, але й генерувати раптові ввідні запитання, мотивовано відхиляти пропозиції та імітувати жорсткий когнітивний тиск і невизначеність реального операційного середовища. Ба більше, після завершення симуляції ШІ миттєво надає розгорнутий, персоналізований аналітичний фідбек (у форматі лінгвістичного After Action Review). Програма алгоритмічно вказує офіцеру на допущені стилістичні невідповідності, порушення норм військово-дипломатичного етикету або надмірну категоричність тону, одночасно пропонуючи більш влучні, прагматично вивірені лексичні еквіваленти та стратегії пом'якшення (mitigation strategies), що невід'ємно притаманні натівському штабному дискурсу. Головною рекомендацією для викладачів та розробників програм у цьому контексті є необхідність офіційного включення основ військового промпт-інжинірингу до навчальних планів. Викладач повинен цілеспрямовано навчити офіцерів правильно формулювати архітектуру запитів для ШІ (чітко визначати рольову модель, оперативний контекст, комунікативне завдання та рівень емоційної жорсткості віртуального співрозмовника), перетворюючи нейромережу на суворого та ефективного персонального лінгвістичного тренера. Це забезпечує абсолютну безперервність формування операційної взаємосумісності та автономності офіцера навіть поза межами навчальної аудиторії.

Для успішної та системної імплементації цих проривних інновацій у загальну архітектуру мовної підготовки, вищим військовим навчальним закладам та військово-морським інституціям настійно рекомендується кардинально змінити сам концептуальний підхід до дидактичного супроводу слухачів. У цій новітній парадигмі викладач іноземної мови має остаточно відійти від традиційної ролі єдиного джерела знань (knowledge provider) і перебрати на себе функцію висококваліфікованого технологічного фасилітатора та архітектора автономного освітнього середовища. На початкових етапах інтенсивного курсу або під час фундаментальної підготовки майбутніх офіцерів флоту необхідно цілеспрямовано виділяти аудиторні години не на механічне вивчення правил, а на навчання військовослужбовців основам корпусного аналізу. Це передбачає формування стійкої практичної навички: як самостійно сформулювати власний міні-корпус неадаптованих автентичних текстів (наприклад, масивів натівських доктрин чи технічних специфікацій озброєння) та як методологічно правильно витягти з нього цільову управлінську термінологію для укладання та постійного оновлення персоналізованих військово-морських глосаріїв.

Паралельно з лексикографічною роботою, абсолютно необхідною стає інтеграція основ військового промпт-інжинірингу (Prompt Engineering). Викладач повинен навчити слухачів складним алгоритмам налаштування великих мовних моделей (LLMs) для створення валідних комунікативних симуляцій. Офіцер має чітко розуміти, як архітектурно правильно задати

контекст, прописати рольову модель та встановити лінгвістичні обмеження (наприклад, вимогу використовувати виключно стандартизовані фрази SMCP) для нейромережі, щоб перетворити її на ефективного віртуального інструктора під час відпрацювання конкретного військово-морського чи штабного сценарію. Безальтернативна та нормативно закріплена інтеграція роботи з такими інтелектуальними платформами та корпусними інструментами в офіційні робочі програми як обов'язкового, контрольованого елемента самостійної роботи гарантує абсолютну безперервність освітнього процесу, виводячи його за межі аудиторії. Саме такий глибоко технологічний, автономний підхід формує у вищого командного складу фундаментальну стратегічну навичку «навчання впродовж життя» (Lifelong Learning). Здатність самостійно досліджувати мовний масив та моделювати оперативні комунікативні ситуації за допомогою цифрових інструментів є абсолютно необхідною умовою для підтримки високого рівня лінгвоопераційної взаємосумісності в умовах швидкої еволюції тактичних доктрин та надзвичайної динаміки сучасних об'єднаних багатонаціональних місій.

Список використаних джерел

1. Levytska A. Changes in english grammar under the influence of text messaging and social media XXXVII international scientific and practical conference «Modern Problems of Science and Technology: Prospects for Further Development» September 4-6, Bergen, Norway 2024. 127-133 p. див
2. Levytska A. English Language in the Digital Literacy Era Challenges for Teaching and Learning XXXVIII international scientific and practical conference «Development of Modern Science: State, Problems and Prospects» September 11-13 Brno, Czech Republic 2024. с.151-154 див
3. Levytska A. Linguistic rubicon: Can artificial intelligence be a bearer of language? Modern trends in the development of economy, technology and industry 15/02/2024 Canada, Toronto – с. 114-115 див
4. Ільченко А.І. Англійська мова як складова бойової спроможності: трансформація підготовки офіцерів ЗСУ в реаліях сучасної війни Modern science: research, economy, and innovation. Collection of Scientific papers with proceeding of the 4th international scientific and practical conference. січень 21-23, 2026. Загреб, Хорватія с.227-231
5. Ільченко А.І. Мовна підготовка офіцерів ЗСУ в умовах воєнного стану: виклики, досвід та стратегічні перспективи впровадження стандартів НАТО Global trends in science, technology and economy Collection of Scientific papers with proceeding of the 4th international scientific and practical conference січень 14-16, 2026. Грац, Австрія с.288-292
6. Левицька А.І. Кир'язова О.В. Циба А.А. Вивчення англійської мови через активні методи, такі як рольові ігри, клінічні симуляції та практичні завдання з медичної сфери Інноваційна педагогіка. Одеса, 2024 № 66. С. 139-141